

Stockholm den [] juli 2017

ASF_MATTER_ID

Till Justitiedepartementet

Ju2017/03851/L7

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 27 april 2017 beretts tillfälle att avge yttrande över departementspromemorian Arbetsplatsinspektioner och höjd särskild avgift (Ds 2017:16).

Sammanfattning

Genom förslaget till ändringar i utlänningslagen utökas möjligheterna att genomföra arbetsplatsinspektioner, genom att polisen ges möjlighet att göra inspektioner på arbetsplatser för att kontrollera att arbetsgivare inte har personer anställda i strid med utlänningslagens bestämmelser. Det föreslås också att den särskilda avgift som arbetsgivare kan åläggas att betala om de anställer utlänningar som saknar rätt att vistas och arbeta i Sverige ska höjas.

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslagen, men har vissa avvikande uppfattningar beträffande arbetsplatsinspektionsförslagets utformning och synpunkter i övrigt som framgår enligt nedan.

Utökade möjligheter till inspektioner av arbetsplatser

I dag krävs viss grad av misstanke – grundad anledning att anta att en utlänning saknar legal vistelserätt – för att polisen ska få utföra en inre utlänningskontroll. En sådan får inte göras enbart utifrån en persons utseende, namn eller språk. Polisen har alltså enligt nuvarande ordning inte rätt att utan misstanke göra slumpmässiga kontroller på arbetsplatser. Detta föreslås dock bli möjligt enligt promemorians förslag. Syftet med förslaget är att stävja missbruk från oseriösa arbetsgivare som anställer människor utan

uppehålls- och arbetstillstånd, liksom att kunna upptäcka om personer i övrigt uppehåller sig olagligt i Sverige. Advokatsamfundet anser att dessa skäl motiverar en förändring av förutsättningarna för arbetsplatsinspektioner.

Det framgår även av tidigare remissyttranden att Advokatsamfundet anser det vara av stor vikt att det finns ett effektivt system för att upprätthålla den reglerade invandring som Sverige har.¹

En reglerad invandring medför ett behov av kontroller för att säkerställa en effektiv ordning för att hitta personer som olovligen vistas i landet. Att kunna kontrollera platser där många människor uppehåller sig dagligen, t.ex. arbetsplatser, framstår därför som naturligt. Advokatsamfundet har dock vissa synpunkter på den föreslagna bestämmelsen, som ger Polismyndigheten rätt att när som helst och utan förvarning genomföra inspektioner på vissa arbetsplatser och i andra lokaler.

Enligt Advokatsamfundet bör lokutionen ”andra lokaler där näringsverksamhet bedrivs” omformuleras så att det tydligare framgår vilken typ av lokaler som åsyftas, och därmed avgränsas till dessa.

Advokatsamfundet har i och för sig ingen erinran mot att förslaget endast ger polisen möjlighet att kontrollera s.k. riskbranscher (verksamheter som är identifierade som risksektorer i enlighet med dir. 2009/52/EG). Det bör dock påpekas att en sådan avgränsning oundvikligen sänder vissa signaler till de branscher som inte omfattas. Advokatsamfundet anser vidare att regeringen, inom ramen för den fortsatta lagstiftningsprocessen, bör införa en bestämmelse som reglerar en särskild redovisningsskyldighet för Polismyndigheten avseende de i frågavarande kontrollerna. I en sådan redovisning bör det framgå när, var och hur arbetsplatser kontrollerats, liksom om det funnits särskilda skäl till att kontrollen genomfördes.

Med beaktande av de vidsträckta befogenheter som tillkommer Polismyndigheten enligt förslaget om arbetsplatsinspektioner, anser Advokatsamfundet vidare att det i lagtexten klart och tydligt bör framgå att dylika inspektioner måste utföras utifrån principerna om effektivitet, nödvändighet och proportionalitet. Det är av största vikt att dessa kontroller sker på ett rättssäkert sätt och med nödvändig transparens. Det bör av en sådan bestämmelse även framgå att kontrollerna ska utföras med respekt för den bedrivna verksamheten och den näringsfrihet som tillkommer varje arbetsgivare enligt EU-stadgan, Europakonventionen och grundlag.

¹ Advokatsamfundet tillstyrkte t.ex. i remissyttrande den 12 augusti 2005 förslaget till gränskontrolllag (betänkandet Gränskontrolllag – effektivare gränskontroll, SOU 2004:110). Se även Advokatsamfundets remissyttrande den 14 november 2011 avseende departementspromemorian EU:s gränskodex (Ds 2011:28). Advokatsamfundet har även i remissyttrande den 25 januari 2017 Advokatsamfundet ställt sig positivt till regeringens ambition att minska de negativa konsekvenserna av lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (begränsningslagen). Advokatsamfundet har vidare i remissyttrande den 13 februari 2004 i huvudsak tillstyrkt förslagen i betänkandet Utlänningsdatalog (SOU 2003:40). Se även remissyttrande den 14 december 2015 avseende promemorian Ändring av en avvisningsbestämmelse i utlänningslagen (2005:716).

Enligt promemorian anges som skäl för utökad polisiär kontroll bland annat att arbetsgivare inte i tillräcklig utsträckning anmäler till myndigheter när man anställt en utlänning och att detta framgår av skillnaden mellan antalet beviljade arbetstillstånd och antalet inkomna anmälningar om att utlänning anställts. Enligt Advokatsamfundet är detta emellertid i sig inte ett tillräckligt skäl för en utökad polisiär kontroll, eftersom det enligt rådande administrativa rutiner är möjligt att kontrollera att arbetsgivare har anmält en anställning till vederbörande myndighet. När en utlänning ansöker om arbetstillstånd i Sverige måste anställningsavtal normalt biläggas. Migrationsverket har sedan tillgång till såväl avtalet som kontaktuppgifter till arbetsgivare, medan Skatteverket är den myndighet som ska motta anmälan om att anställning skett. Det är alltså främst behovet av att kunna kontrollera att arbetsgivare inte har anställda som saknar uppehålls- och arbetstillstånd som ligger till grund för Advokatsamfundets positiva inställning till förslaget.

Höjd särskild avgift

Advokatsamfundet har inte någon erinran mot att den särskilda avgift för arbetsgivare som anställer en utlänning som saknar rätt att vistas i landet höjs i förhållande till dagens nivå. Det bör dock påpekas att den praktiska effekten av en sådan förändring riskerar att bli försumbar med tanke på att avgiften hittills inte tycks ha haft någon avhållande effekt mot anställningar av utlänningar utan föreskrivna arbetstillstånd.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg